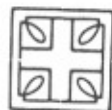

Kaple
Navštívení Panny Marie
ve Žďáře u Svijan.

Náčrt historický.

Podává

Dr. M. Kovář.

1913.

Tiskem družstva Vlast v Praze. -- Nákladem vlastním.

Kaple navštívení Panny Marie ve Žďáře u Svijan.

Náčrt historický. Podává Dr. M. KOVÁŘ.

Vybízen s mnohých stran a častěji, abych napsal paměti o zbudování kaple ve Žďáře, mém rodišti*) — a to proto, že po většině i vrstevníci, neznajíce pravého stavu věci, tápají na mnoze v domněnkách a smyšlenkách, jež se roztrušují a pokládají pak za pravdu — chci proti takovému pravdám-smyšlenkám, které rostou jako pýr a bylí, postaviti fakta, jak se co sběhlo a dělo, dle zápisníků svých, by nejen současníci ale i potomci měli trvalou upomínku na to, co práce, námáh, obtíží a nespáží bylo zakoušeti těm, kteří se zasazovali o zbudování této svatyně.

Píši tyto paměti r. 1913. 10 let potom, kdy se počala kaple stavěti, i nebude tak leckteré význačné podrobnosti živě vzpomenu, jak by bylo záhodno, aby byl obraz úplný; než pomínu leccos i zúmysla, zvláště některé neshody i výstupy, které byly vyvolány osobami, věci nepřejíci. Budiž jim prominuto a odpuštěno, co pomluv pronášeli, co překážek naházeli v cestu za vše, co podnikáno pro čest Boží, k ozdobě osady a ve prospěch občanů.

Žďár, jenž má 107 čísel a čítá téměř 600 duší, dlouho postrádal kaple. I usneslo se osadní zastupitelstvo ve slavnostní schůzi, již přítomno bylo i několik občanů, odbyvané 2. prosince 1898, v den 50letého jubilea nastoupení vlády Jeho Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I., aby se na počest a na památku tohoto vzácného jubilea ve Žďáře vystavěla kaple jubilejní, a to v rozměrech větších, aby se v ní mohly konati služby Boží. K tomu účelu měly se podniknouti sbírky a až by se sehnalo asi 3000 zl., aby se se stavbou ihned započalo.

Po nějaké době obrátilo se na mne osadní zastupitelstvo písemně a o prázdninách r. 1899 jednotliví členové ústně, bych se ujal v Praze, kde jsem byl tehdyž professorem, sbírek na stavbu kaple. Učinil jsem to ochotně, neboť se mi myšlenka, vystavěti ve Žďáře důstojnou svatyni Páně, zamlouvala co nejlépe. I jal jsem se sbíratí milodary u známých v Praze osobně, u vzdálenějších písemně několika sty dopisův a rozesláním svazku básní „Tři idylly a několik ód v rouše antickém“, vydaných ve prospěch zbudování kaple.

Na paměť stájte zde jména šlechtetných dobrodinců, kteří ochotným darem přispěli k tomuto bohublému účelu.**)

Rodák žďárský, farář střežmířský Jos. Frydrych věnoval 212 kor.; po 60 kor. darovali: probošt metropolitní kapituly u sv. Víta Mons. Ant.

*) Nebudíž mi vykládáno za chloubu a ve zlé, že se nemohu vyhnouti, bych nemluvil v první osobě a zlušta o sobě. Stál jsem na mnoze v popředí i proti vůli své, ja čestným předsedou komitétu pro vystavěni kaple ve Žďáře.

***) Uvedena tu jména pouze těch, kteří zaslali příspěvky mně; kdo zaslal dar svůj obci, bude svého jména postrádati, neboť seznam dobrodinců těch,

47
Hora. c.k. notář Fr. Kovář v Pfelouči (synovec, rodák žďárský s rodinou); po 50 kor. přispěli: děkan přepefský Jan Tyrichter, Jos. Roubíček, statkář ve Svatoňovicích (rodák žďárský), 41 60 sebraly sousedky a dívky žďárské; po 40 kor. zaslali: kníže arcibiskup olomoucký Dr. Theodor Kohn, Frant. Hník, Ph. Mag., droguista v Turnově (jenž první pak slavil v kapli sv. J. sňatek se sl. Annou Polákovou z Olešnice); 25 K věnoval děkan v Hostivati Jan N. Černohouz, 23 K farář ve Slatinách Vilém Sladomel.

Po 20 kor. darovali: Jan Czada, zlatotepec v Praze, jenž sbírkou sehnal k tomu ještě 26 84 a daroval přírodní zlato na pozlacení oltáře, kazatelny, baně na hlavní věži, nápisu na mramorové desce nade dveřmi, číselníku na hodinách, na jejichž ručičky věnoval též potřebnou platinu; Dr. Jan Reháček, kap. děkan v Litoměřicích, Jos. Bernat, inf. probošt na Mělníce, Dr. Václ. Frind, vládní rada, kanovník metrop., Dr. Fr. Hrádek, kapit. děkan, Bohumil Hakl, vikář v Hořicích, hrabě František Thun, okr. hejtman v Mnich. Hradišti, Ant. Pokorný, obchodník ve Žďáře, Florian Scharworth, metrop. kanovník, Aug. Fibiger, bisk. sekretář v Litoměřicích, Kar. Žádník, učitel v Bezděčíně s rodinou (rodák žďárský); 17 78 z dražby o svatbě u „Lebedů“ ve Žďáře; 16 40 výtěžek z plesu cyklistů ve Žďáře; 16 K zaslal Ant. Dědeček, os. farář, zám. kaplan na Svijanech; 15 K sebrala Mariánská kongregace mužů a jinochů u sv. Ig.áce v Praze; sbírkou mou na sjezdě rodáků turnovských a mnichovohradištských 13 50; po 12 K: red. Tom. Skádle, Albert Hoppe ve Skokovách.

Po 10 K přispěli: probošt vys.hradský Dr. Ant. Lenz, světicí biskup Dr. Frant. Krásný, světicí biskup Ferd. Kalous ve Staré Boleslavi, Josef Němeček, vikář v Loukově, Josef Sobotka, učitel v Ml. Boleslavi (rodák žďárský), Kar. Kopal, benef. iát v Lysé n. L., moje oktáva r 1900, Dr. Ant. Kubíček, prof. v Opavě, ThC. J. Pauly, kaplan na Smřehově, převor kláštera dominikánského Václ. Bubeník, P. Guala Konečný O. Præd., pí Gábr. Panochová, choť MUDra, pí Rosalie Bártová, maj. domu s obchodu, Václ. Oliva, kaplan v Luži, Mater M. Pavlina, představená kláštera sv. Voršily, J. Exc. Karel Ervín hrabě Nostitz Rhienek, Fr. Beránek, děkan v Pohoff, V. Oplít, děkan v Lihochovicích, pí Josefa Průchová v Kutné Hoře, sl. Kateřina Maixnerova se sl. Antonín Paulovou na Všeni, Fr. Ších, hostinský v Holešovicích-Bubnech; 8 kor. Lad. Lebeda, rolník ve Žďáře.

Po 6 K: Václ. Špaček, říd. učitel v Košátkách, pí Marie Hasmanová za křesť.-soc. vzdělávací a vzáj. se podporující spolek žen a dívek pro král. Č.-ské.

Po 5 K: Jos. Zbejval, farář v Lišnici, J. Stradovský v Ml. Boleslavi, z plesu mládežců ve Žďáře, Fr. Hladík, farář na Loukovci, Josef Šembera, mlynář na Zehrově, Bedř. Nehovický, ředitel v Ml. Boleslavi, pi. Frant. Vaček, dvorní rada univ. prof. Dr. Jan Kvěčala.

Po 4 K: pí Ter. Kryšpínová v Poděbradech, prof. Dr. Fr. Dušanek v Chrudimi, Ant. Zgmund, farář na Šalsku, Jos. Syrový, farář v D. l. Sívě, Em. Zdobinský, děkan na odp. ve Vysokém, prof. Jos. Čapek, Vacl. Kotrba, maj. Cyr. Meth. knihtiskárny, Jan Vavrouš, farář v Lobkovicích, Fr. Marst. tajemník ryt. řádu kř.žovníků, Fr. Jappl, rada zem. soudu v Turnově, Dr. Jos. Rydvan, farář v Kostomlat. ch, Antonín Baselt, farář v Bosni, prof. Dr. Ant. Podlaha, Jan Bečka, farář v Jablonci, kanovník vyšehradský Jos. Kyselka, Jos. Pískač, farář v Libědicích, Fr.

Stejskal, kaplan na Král. Vinohradech, kaplani v Libochovicích, Ferdinand Mellan, ob. starší v Praze, T. Gazdová v Jihlavě, mou sbírkou v lázních Ostrově, Jos. Bukvička, chalupník ve Žďáře, Fr. Šoupal, hajný ve Dzbeli u Konice na Moravě, farář Jan Žďarský.

Po 3 K: JUC. Jan Barcal, Jos. Štěrba, kanovník v Litoměřicích, Jos. Šálek, obchodník ve Žďáře, Jos. Hataš, hostinský ve Žďáře, slč. J. Mrázová v Turnově, S. E. Pravoslava v Plzni, Vojtěch hrabě Schönborn, paní z Turnova; ze sporu dvou sousedů 2:40.

Po 2 K: Dr. Rud. Horský, farář u sv. Matěje v Šárce, Václav Pokorný, kaplan v Liblicích, Fr. Dražil, farář v Plzenci, Alba Fortýnová, učitelka, JUC. F. C. Vlk, red., fed. konv. Sv.-Václavského, univ. prof. Dr. Fr. Krystůfek, prof. Jos. Šauer z Augenburgu, prof. Dr. Fr. Čáda, služka Marie Matějovská, Jos. Svoboda, zám. kaplan na Sychrově, Dr. Isid. Zahradník, archivář na Strahově, Kar. Ulrich, post. pokladník, učít. Jos. Cimr v Násilnici, adv. Dr. Jan Zavadil, Rud. Brechler ryt. z Troskovic, zeměd. inspektor, říd. uč. Fr. Šetlil ve Žďáře, Kar. Fassati, maj. domu v Praze, Kateřina Brunclíková ve Žďáře, Terezie Šimáčková z Lounek u Vettlé, Nejmenovaný, Jos. Janoušek, katech. v Lysé.

Po 1 K a méně: Jos. Flekáček, říd. učitel na Žižkově, ředitel Fr. Sobek, služka Anna Čermochova, Ant. Postřiháč, kaplan, N. N., slečna Aninka a pí Anna Bosnerová, učitel Štěpán Mudroch a děkan Václ. Krupička, vesměs v Lysé n. L., Neznámý, prof. Bohdan Jedlička, Jos. Žďarský, rolník ve Žďáře č. 74., Jindř. Macoun, administr. na Vyskří, Josef Lebeda, studující ve Žďáře.

Jeho Jasnost Alain kníže Rohan daroval*) stavební dříví v ceně 340 korun.

Moje choť přispěla na stavbu 500 kor., synové Jaromír a Milan po 100, za ř. syna Ladislava 100, já 850. Kromě toho věnovali jsme místo stavební na své zahrádě v rohu dvou silnic ve výměře 123□^o (nejtěžší to oběť, protože nemůžeme si tu náhradou něco přikoupiti); mimo to pořídili jsme pak celé vnitřní zařazení kaple, kostelní náčiní a značnou část bohoslužebných rouch: oltář, kazatelnu, lavice (osm), rámy na obrazy křížové cesty, pultík pod missál, vše prací firmy Petra Buška synové na Sychrově; křížovou cestu malovanou malířem Vilémem Müllerem na Frýdštejně; varhany od Jos. Hubičky, stavitele varhan v Praze; věžní hodiny od hodináře Václ. Krečmera na Vinohradech; dva zvony s tónem *a* a *cis* [starý zvonek v sanktusové věži má *fis*] od zvonáře Arnošta Diepolda v Praze;**) lustr skleněný z továrny novosvětské J. Osv. Jana hraběte Harracha; gotická vědná lampa zlatená, kalich s pouzdrem, 6 svícňů zlac. a 2 svícny sedmiplamenné na oltář, 12 svícňů pod křížem biskupského svěcení, ciborium, relikviář, pacifikál, kříž, 17 m. drát. lana, 9 zlac. kuliček, 2 tlapce, dvoje konvičky skleněné s táckem alpakovým, skleněnou abluci se stříbr. víčkem, alpakovou schránku na hostie, kaditelnici s ločkou, alpakovou kropenkou s kropá-

*) Žádost za poskytnutí tohoto dříví doporučil děkan všenský J. Bernard důvody, že pro školní dívky žďarské bude to s výhodou nemalou, když budou moci docházeti do kaple místní, a to zvláště při zahájení a ukončení školního roku ke sv. zpovědi a k sv. přijímání.

**) Hodiny a zvony tyto byly vystaveny na současné výstavě v Praze a vystavovatelé oba dostali za ně každý stříbrnou medaili.

čem, malý zvonek k oltáři a k sakristii, šňůru s třapcem, tyčku s kloboučkem k rozsvěcování, nástěnnou kropenku lasturovou, dvě nádoby k vyvážení lustru a věčné lampy, umyvadlo do sakristie, pozlacený klíček a trápec ke klíčku k tabernakulu, vše od Jana Staňka, pasífe a cíeleura v Praze; mramorovou kropenku a desku mramorovou se zlatým nápisem nade dvěma od Ludv. Šaldy v Praze; mešní roucha: kasuli bílou atlasovou, sľbu, rochetu, cingulum, humerál, dva korporály, 2 purifikáty, 2 lavabo, 3 pokrývky a voskové plátno na oltář, pláštík na ciborium, velum, missál, 3 oltářní koberce, dva obleky pro ministranty a j. z Křestanské akademie v Praze; klekátko, skříň na paramenta, železný pult na noty po celém zabradlí na kruchtě, železné otěradlo na obuv u schodů a j. Též v ymalování kaple hradili jsme ze svého.

Antipendia darovaly: bílé hedvábné zlatem vyšíváné sľ. Marie Czadova z Prahy, jiné vlnou vyšíváné sľ. Kovářickova, industr. učitelka ve Žďáře, která ušila též značnou část prádla kostelního, (albu, rochetu, pokrývky na oltář a j.) z plátna, darovaného pľ. Hoppovcu ze Skokov, a vyšila malé antipendium na kazatelnu.

Dp. Jos. Buriánek zakoupil pluviál a dvě kasule, fialovou a černou. Kasuli červenou daroval paramentní spolek k ustavičnému uctívání nejsv. svátosti oltářní. Vdp. ředitel Emanuel Malfertheiner věnoval kasuli bílou a mimo to přispěl darem 35 korun. Vsdp. kanovník Dr. Karel Lev Řehák, farář u sv. Ducha v Praze, daroval monstranci, krásné velum a j. drobnosti. Německovu rukověť odpoledních pobožností zakoupil dp. Jan Náhlovský. Sochy sv. Josefa a sv. Anny zaslal p. vikář Jos. Němeček, ale není vhodného místa, kam je postavit. Dva křucifixy darovaly rodiny Bukvičkova a Kudrnáčova; Kiesslingovu madonnu pľ Marie Konrádova z Prahy.

Rodina naše pořídila dále ještě zasklení všech oken leptaným sklem katedrálním od firmy Wolf a Štětka v Praze (druhý to případ podobného zasklení v Čechách), což stálo 948 (bez práce, dovozu a struvování dvou sklenářů), dala r. 1905 za opravu vnější omítky, která zevně nedbalostí pražských řačadníků na mnoha místech opadala již za několik neděl, přes 900 kor., za železný plot s podezdívkou kolem kaple 1560 kor.; opravy (hlavně oltáře), doplnky, úroky z dluhu osadního (6000 K) a annuity stojí ročně na sta korun, tak že veškeré naše výdaje na kapli až dosud dostoupily výše nad 22.000 kor.

Sbírky mé na stavbu kaple vynesly 2418.82 a sbírky osadou pořádané 2016.97 korun.

Se stavbou kaple počalo se dne 2. června 1903. Dozor veškerý usnesením osady měl jsem téhož roku já, ač by byl rád dozřel někdo jiný, ovšem že za plat. Zapisoval jsem do jedné knížky, kdo kdy co pracoval, a do druhé, co kdo kdy a odkud přivezl, zda bylo z ochoty či za plat. Práce to nemalá vůbec a na neodborníka zvláště, i nechtěl bych ji podniknouti po druhé. Dělníci a povozy jenjen se hemžili a denně se stídali. Obě knížky chovám na památku. Usnesením osadním byl jsem doзору sprostěn pro rok 1904, (kteréžto ukvapené usnesení záhy se ukázalo méně prozřavým), ale za nedlouho na mně zase částečně uvázlo, abych dozřaje zapisoval, co kdo při kapli pracoval a vozil. Dozřal jsem svědomitě od 6. hod. ranní až do 7. a mnohdy do 8. hod. večerní, ba dále.

Ne abych se chlubil a chvátil, ale pro zkušenost vlastní okusil jsem všech prací při stavbě: skládal, nakládal a rovnal cihly, štuky, sáhovinu (nepravdělné kusy pískovce do základů), dříví, písek, kopal, roztloukal kámen, hasil vápno, ba i v zednické jsem se pokusil; voze na kolečku kámen z našeho dvora, polámal jsem se a odstonal jsem to právě v té době, když přišel od místodržitelství zákaz, nadměru rozrušující, že dle podaných plánů nesmíme stavěti, nýbrž dle náčrtu přiloženého od stavebního oddělení místodržitelství. K naléhavé žádosti starosty Jos. Buriánka zaslali jsme totiž plány též k místodržitelství v té plné a jisté naději, že tam bezpečně dojdou schválení.

Stavěli jsme dle plánu kaple Kalvarie v Pelhřimové, který nám laskavě a ochotně zapůjčil tamní starosta nyní již zesnulý Ant. Rosol — Bůh mu odplať! — pořízeného stavitelem Jos. Šlechtou. Krásnou kapli tuto, která vystavěna byla se svolením místodržitelství v letech osmdesátých minulého století, pojal prof. Jos. Soukup pro její úhlednost a architektonickou důležitost do Soupisu památek historických a uměleckých v království Českém, vydávaného Českou akademií pro vědy a umění, ač do této sbírky měly z počátku pojaty býti pouze památky vystavěné do r. 1800, později připuštěny památky zbudované do polovice XIX. stol.

O pláne nššem, jen poněkud zvětšeném a dle potřeby místní jen nepatrně pozměněném, vyjádřil se v písemném svém dobrozdání professor a konservátor Tomáš Zákasník v Jicíně, „že kaple naše bude okrasou nejen osady ale celého okolí“. A ejhle! Stavební oddělení místodržitelské zakázalo tuto stavbu s podotknutím, „že předložený projekt jak v architektonickém tak i ve stavebním ohledu vadně vypracovaným a ku provedení nezpůsobilým býti se jeví.“ (!)

Celý úřední přepis zní:

C. k. okresní hejtmanství v Mnich. Hradišti.

Čís. 15826.

Dne 22. VIII. 1903.

Osadnímu představenstvu ve Žďáře.

V základě vynesení c. k. místodržitelství ze dne 16. srpna 1903 č. 131.164 vracím přílohy tamní žádosti ze dne 7. června 1903 č. 22 s podotknutím, že předložený projekt jak v architektonickém tak i ve stavebním ohledu vadně vypracovaným a ku provedení nezpůsobilým býti se jeví.

Aby však záležitost nebyla zdržována, vyhotovena byla u c. k. místodržitelství skizza a to v rámci původního návrhu s částečným zjednodušením a byly též jednotlivé změny stavebních částí do původního plánu zaskizovány. Dle toho budiž definitivní projekt odborníkem vypracován a cestou příslušné biskupské konsistoře za účelem přezkoumání c. k. místodržitelství předložen.

Připomíná se, že mezi tím kladení základů k novostavbě provedeno býti může.

C. k. okresní hejtman Thun.

Dlužno připomenouti, že se skizza tato již v základech lišila od plánu našeho: vypuštěn risalit a kruchta, vypuštěny opěrné pilíře (u stavby gotické!), vypuštěny hodiny a věžička sanktusová; v dolejší části věže zcela nízko při zemi projektováno okno (k čemu?), římsy proti našim

ozdobným navrhovány zcela jednoduché a ještě jiné menší změny. Skizza*) ta od občanů veskrze zavržena s poznámkami, naprosto ji odsuzujícími. Mněním laiků bylo obecné, že nám nepřejí krásné kaple, jak byla navržena.

Sám p. okr. hejtman hrabě František Thun byl zaražen tímto zákazem a pravil mi, že navrhovaný náš plán více se mu zamlouvá, než skizza místodržitelstvím podaná. Ale zákaz je zákaz!

Stavěli jsme dále, neboť dosavadní stavba dostoupila již značné výše nad polovici oken. Nestavěli jsme již kapli, nýbrž pouze budovu jakousi na základě plánu schváleného stavebním úřadem.

Dojel jsem do Prahy, abych věc u místodržitelství vyřídil ústně. Odebral jsem se k p. místodržitelskému radovi Ed. Schellerovi, ukázal mu náš plán a skizzu stavebním oddělením místodržitelství připojenou. Též jemu se náš plán více líbil i šel ochotně se mnou k p. vrch. stav. radovi Rut. Vomáčkovi, domnívaje se, že se věc vyřídí hladce. Ale marny u tohoto pána byly všechny naše námítky, výklady a rozklady: že kapli stavíme z milodarů, plány že máme z ochoty zapůjčeny, nový plán že by nás stál velký peníz („u místodržitelství že by prý nestál více než 300 zl.“, namítnuto), stát že nám nepřispěl ani haléřem, jinde že si vystavěli kapli, ani se neotázavše místodržitelství. „Také ty stavby dle toho vypadají!“ „A kdyby si chtěli někde postavit Boží muka, musíme o tom vědět i my a dát i k tomu svolení.“ Nanístal jsem ještě, že Kalvarie v Pelhřimově byla vystavěna se svolením místodržitelským. „Co bylo tenkrát, neolaf nyní.“ Uvedl jsem posléze ještě doslovné dobrozdání profesora Zaklasníka, ale vše marno! Vida neochotu a neústupnost, vstal jsem řka: „Děkuji co nejuctívěji za laskavost. Obrátíme se, když rozkladu našemu nedává se sluchu zde, s rekusem jinam a uvidíme.“

Dověděl jsem se před tím, jak se zachoval tento pán při nedávné opravě chrámu Páně v Libochovicích, u Vorsků v Praze a jinde.

Nezbylo tedy, než z výměru místodržitelského odvolati se k ministru. Syn můj, J. Romfr, tehdy koncipient, vypracoval za krátko rekurs obšírný a obsažný na 8 stranách hustě psaných. kde skizza a názory vrch. stav. rady postaveny do náležitěho a zasiouzeného světla.

Vytknuvše formální nedostatky místodržitelského vynesení v odpor vzatého, hlavně i naprostý nedostatek právního a věcného odůvodnění, který se přičel mimo jiné i právě krátce před tím vydanému příslušnému nařízení ministerskému, hájili jsme v rekurse po právní stránce stanovisko, že v daném případě nepřislouží místodržitelství vůbec nijaká moc nařizovací resp. schvalovací, což dokázáno obšírnými vývody dle současného stavu právního s poukazem na celý vývoj právně-historický ve věcech těchto, hlavně pak širším rozbořením ustanovení řádu stavebního ze dne 8. ledna 1889 č. 5. f. z. a ministerského nařízení ze dne 19. ledna 1853 č. 10. f. z. a ostatních příslušných norem. Po stránce věcné podroběno pak stanovisko p. referenta u staveb. oddělení místodržitelství fízne kritice se sarkasmem, k němuž celá věc přímo nutila; poukázáno totiž, jak dismetrálně liší se oficiální pojímání „architektonického krásna“ se strany pana vrch. stav. rady od názoru tak

*) Litují, že jsme si ze skizzy této, kterou jsme přiložili k rekursu a nebyla nám vrácena, nepořídili kopii, abychom ji měli na památku a na trvalý doklad tvrzení svého, jak nám krásný náš plán „opravili a zlepšili“ na úkor estetiky.

slovné instituce, jakou je naše Akademie věd a umění, která prostřednictvím členů příslušné komise své pojala přesný model náš, dotčenou kapli u Pelhřimova, do monumentálního díla svého právě jen pro její architektonickou krásu, ač kaple ta je původu novějšího. Názor pak, že projekt jest i po stránce stavební tak nezpůsobivý, nejlépe staví do patřičného světla okolnost, že kaple u Pelhřimova stojí již řadu desetiletí a přes pronesený názor paně referentův nejeví nejmenší tendence spadnutí mu vyhověti. Ostatně že projekt náš řádným řízením stavebním a místním kommissionálním šetřením byl pravoplatně za úplně způsobilý uznán a schválen a dalšího schvalování od místodržitelství právně ani věcně nepotřebuje. Dále učiněn dotaz, jakým právem mohl by někdo nucen býti, aby vypustil ze svého projektu stavby kaple kůr, sanktusovou věžičku atd. atd., jak děje se ve skizze, a s příslušným důrazem uvedeno, že při podobných příležitostech přichází k platnosti samozřejmě zásada, že rozhoduje ten, kdo nese náklad, a nemusí si dati líbiti vnucování čehokoli bez zákonného podkladu, ať již dalo by se toto z důvodů uznání nebo odsouzení hodných. I učiněn jako petit rekurs návrh, aby vys. c. k. ministerstvo vnitra, dohodnouc se s ministerstvem kultu a vyučování, uznalo právem, že místodržitelství v daném případě nijaká kompetence a rozhodování nepřislouží a dotčené místodržitelské vynesení jakožto nezákonné zrušilo.

Na toto naše právní stanovisko také skutečně i příslušná ministerstva přistoupila (viz níže o vyřízení rekursu). Mínilí jsme, že budeme asi nuceni věc předložiti správnímu soudnímu dvoru, kde ovšem byli jsme si dle svého názoru jisti úspěchem; proti nadání došlo však naše právní pojmání souhlasu a příznivého vyřízení již v ministerstvech.

Kaple dostavěna stavitelem Jos. Kobosilem z Doubrav koncem července 1904 a do bány na věži vložena krabice, v níž listina česká a latinská obsahu toho, že kaple stavěna za panování J. V. císaře a krále Františka Josefa I. a papeže Pia X., kdy byl farářem na Všeni osobní děkan Jan Bernard, osadním starostou Josef Buriánek, obecním starostou Jos. Mařan a stručné jiné údaje při stavbě. Tež vložena tam čísla některých novin z téhož dne a něco běžných mincí.

Udržování kaple v dobrém stavu lined před stavbou převzala osada Žďárská. Moje choť slíbila, že po čase k tomu účelu složí 1000 kor. Úroky z nich zatím každoročně již věnuje chudým příslušníkům obce a školní mládeži, protože na opravy nyní přispíváme sami.

Slavnostní vysvěcení kaple dalo se v neděli 31. července 1904 místo dříve stanoveného dne 15. srpna, sveticím biskupem Drem Frant. Kráslem (v zastoupení statického biskupa litoměřického Dra Em. Schöbla), jež doprovázel biskupský sekretář Aug. Fibiger. Toto dvounedelní předsunutí mělo za následek, že poslední práce stavitelské bylo třeba konati s největším urychlením a tím ovšem méně důkladně, což nejvíce znáti jest na podlaze. I občané byli nevrli a rozmrzeli, že nemohli k této radostné slavnosti připravití a uchystati si vše, jak mínilí a zamýšleli. Co dalo jen pochůzek na Všeh, do Přepeř, do Turnova, do Mnich. Hradiště, co dopisování sem tam, než se sehnal slavnostní kazatel. A což jiné věci!

Slavnost*) svěcení vydatila se přes všechny překážky nad očekávání.

Sveticí biskup Dr. Krásl přijel z Prahy v pátek 29. července na nádraží do Svijan-Podolí, k jehož uvítání dostavil se okr. hejtman brabě

Thun z Mnichova Hradiště, zástupce vikariátu Turnovského děkan Jan Tyrichter, farář Petr Kouble ze Březiny, farář Fr. Hladík z Loukove, administrator Vinc. Drbohlav z Loukova, zám. kaplan Antonín Dědeček ze Svijan. Pozdraven děkanem Tyrichtrem a šk. radou Dr. Kovářem, jel do Zďáru: po obou stranách provázeli jej spolek žďarských cyklistů na kolech kvitím okrášlených a následovali hasiči s velitelem Jos. Buriánkem v čele a čtenářsko-hospodářský spolek.

Vystaveny dvě slavnostní brány s nápisy: „Vítejte nám“ a u kaple „Salve, consecrator“ (zdráv buď, světiteli). Rada bílých a růžových družek, vedených učitelstvem, očekávala ve špaliru p. biskupa,* jež pozdravila Slávinka Bičková případnou uvítací básní**) uprostřed mnoha set účastníků. Prohlédnuv si kapli a spokojen tím, co spatřil, odjel na faru Všeňskou, která patří k okr. hejtmánství Turnovskému; tu jej mimo místní duchovenstvo uvítal okr. hejtmán turnovský Svatoš, knížecí Rohanský patronátní komisař Göbl, místní starosta a četné obecenstvo.

V sobotu o 9. hod. vykonal p. biskup svěcení zvonů, bohoslužebných rouch a kostelního náčiní; odpoledne pak bylo slavné matutinum a laudes před sv. ostatky, uloženými v budově školní, čehož se účastnili dp. Jos. Buriánek, novosvěcenc, a 6 bohoslovců, jím pozvaných, (Hugo Biederman, Jos. Čerový, Jos. Krouza, Alex. Tittel, Ludv. Vaníček, J. Vajs), kněžmestský farář Ed. Mattes, sekretář Fibiger, děkan Bernard a kaplan Náhlovský.

V neděli ráno svěcena kaple u přítomnosti několika tisíců účastníků ze širokého okolí. Dostavili se: okr. hejtmán hrabě Thun okr. škol. inspektor Rais, setník Natali, red. rytíř Lhoták z Prahy, notář Kovář z Přelouče a j. Slavnostní kázání na volném prostranství před kaplí měl P. Kar. Lerch T. J., jež vystižně vylíčil dějiny nového svatostánku a zaslulhy Dra. Kováře.

Při mši sv., kterou po vysvěcení kaple sloužil neomysta Buriánek, provedlo kvarteto (uč. Kruliš, říd. Moždík, říd. Hospodka a učitel měšť. školy Bičků) Führiřichovu mši s vložkami, při čemž Weissovo „Ave Maria“ pěkně zapělo slé. M. Czadova z Prahy a Chmelíčkovo Ave zazpíval uč. Kruliš. Po mši sv. udělil p. světitel jménem biskupa litoměřického vrchnopastýřské požehnání.*)

V předvečer svěcení kaple uspořádal synovec náš J. Czada z Prahy obňostroj, nikoli nepatrný, na nějž s potěšením dívali se netoliko domácí, ale s výšín okolních i přespolní. Náhoda byla opravdu sváteční, Pěkně vy-

*) Spatřiv kapli, pravil: „To není kaple, to je kostel“. Byl nad míru potěšen výzdobou a úpravou celé osady. Nebylo domku, aby nebyl upraven a okrášlen praporem. Výzdoba u kaple byla zvláště bohata.

**) Složil Dr. M. Kovář, jež mimo toto Uvítání tiskem vydal a účastníkům darem věnoval jinou básň „V upomínku na svěcení kaple navštívení P. Marie ve Zďáře“ a „Píseň k P. Marii“ s nápěvem, která se častěji v kapli zpívá. — Kněžmestský farář Eduard Mattes uveřejnil k témuž svěcení krásnou básň, věnovanou Dru Kovářovi s podobiznou jeho a s vyobrazením nové kaple. Byla otištěna též v „Jizeranu“. Všecky tyto básně při svěcení rozdávány na paměť tohoto pro osadu i okolí nezapomenutelného dne.

**) „Čech“ dodává ještě: Odpoledne připraven přátelský oběd, při němž neúnavnou hostitelkou byla chof p. škol. rady, jemuž vzletný připtek pronesl p. uč. Kruliš. Hostiny účastnili se též hrabě Thun. Skupinu hostů ofotografoval p. Czada.

Dp. Buriánek pohostil bohoslovce, kteří na jeho pozvání přátelsky se dostavili k svěcení chrámu.

jímal se transparent se zářícím nápisem: „Svatá Maria, oroduj za nás!“
S věže chrámové zaplála bengálský oheň mnohobarevná.

Téměř po roce, když kaple byla již vysvěcena a konaly se v ní služby Boží, došlo příznivé vyřízení rekursu od ministerstva, jež zní:

C. k. okresní hejtmanství v Mnichově Hradišti dne 9/5. 1905.

Čís. 5702.

Osadnímu představenstvu ve Žďáře.

Vynesením c. k. místopředsednictví ze dne 16. srpna 1903 č. 131.164 bylo schválení stavebního projektu představenstvem osady Žďaru předloženého pro jubilejní kapli tam zřízenou býti mající (sic!), odepřeno a předložení nového, dle skizy u c. k. místopředsednictví shotovené, vypracovaného projektu nařízeno.

Ku stížnosti, podané osadním představenstvem a komitétem pro stavbu kaple, c. k. ministerstvo vnitřní vynesením ze dne 11. října 1904 čís. 32316, ve shodě s c. k. ministerstvem záležitostí duchovních a vyučování, citované vynesení zbavilo působnosti pro nepříslušnost místopředsednictví, poněvadž při nedostatku okolností, jež předpokládá § 40 lit. b ministerského nařízení ze dne 19. ledna 1853 č. ř. z. 10 lit. c, pokud se týče § 134 řádu stavebního ze dne 8. ledna 1889 č. ř. z. 5 politické úřadové ku zkoumání a schvalování dotyčného stavebního projektu povolání nejsou.

O tom vyrozumívám osadní představenstvo v základě vynesení c. k. místopředsednictví ze dne 8. března 1905 čís. 223.841/1904 s vybudnutím, aby doklady, o nichž v tamní zprávě ze dne 7. června 1903 čís. 22 zmínka se činí (výťah z protokolu o schůzi osadního zastupitelstva ze dne 8. prosince 1902 a schválení okresního zastupitelstva ze dne 10. března 1903) během osmi dnů sem předloženy byly.

C. k. okresní hejtman Thun.

Další přípis od c. k. okr. hejtmanství, o něco později došlý, má znění toto:

C. k. okresní hejtmanství v Mnich. Hradišti

Čís. 13.842.

dne 19./7. 1905.

Panu osadnímu starostovi ve Žďáře.

Dle přípisu biskupské konsistoře v Litoměřicích ze dne 11. července 1905 čís. 6371 byly sem zaslány spisy týkající se zřízení veřejné kaple ve Žďáře, které tam c. k. místopředsednictvím vráceny byly s poznámkou, že není důvodu proti vystavění oné kaple.

O tom vyrozumívám p. osadního starostu u vrácení původního plánu zmíněné kaple a zdejšího výměru ze dne 22./VIII. 1903 čís. 15826.

C. k. okresní hejtman v z. Dr. Kreutzmann.

I konečná úprava právních poměrů kaple spojena byla s obtížemi nemalými, plynoucími jednak z povahy věci samé, totiž mimořádnosti případu a nesnadné konstrukce právní, jež by plně vyhovovala, a z různých značných obtíží při jednání s úřady, jednak vznikly též z neporozumění snah našich se strany některých občanů a povstalých tím nepřijemností a kyselostí. Měli jsme úmysl kapli co nejvíce právně zabezpečiti jak ve prospěch osady samé (aby totiž osada jakoukoli cestou nemohla býti o kapli připravena) tak i aby kaple nemohla nikdy býti od-

řata posvátnému určení svému. Snaze této se strany některých osadníků ovšem neporozuměno i vykládali si věc tuto po svém způsobu a rozumu, což ovšem nebylo pro naši nejlepší vůli a snahu příjemno; i bylo potřebí mnohého sebezapření a trpělivosti věc stále vysvětlovati, což konečně stalo se i širokým vykladem písemným, zaslaným osadnímu zastupitelstvu do rukou p. starosty Jos. Žďarského. Tu ovšem nutno říci ke cti osadního starosty i zastupitelstva, že konečně setkaly se snahy naše s pocho, ením.

V obojím směru svrchu zmíněném zabezpečení kaple se nám podařilo a to netoliko ve smyslu právního stavu nyní platného, nýbrž i vůči možným změnám zákonodárství budoucího — pokud vůbec zabezpečení takové je možné. Veškeré kautely potřebné a právně dosažitelné obsaženy jsou jak ve příslušných listinách, mezi jinými i v listině věnovací, tak i přímo v knihovním zápise samém.

Příslušné vynesení soudní (c. k. okr. soudu v Mnich. Hradišti ze dne 31. prosince 1910 č. j. 2011/10), na návrh náš vydané, zní v podstatě: Povoluje se, aby ve vložce č. 16 poz. knihy obce Žďaru podle prohlášení ze dne 16. a 24. pros. 1910 a plánu polohopisného ze dne 3. března 1906, k němu připojeného, a) poznamenalo se, že nastala změna v hranicích poz. parc. 119 a stav. parc. 105 ve Žďáře, b) od domu čp. 16 ve Žďáře odepsala se stav. parc. č. kat. 105 s kaplí na ní postavenou, zřídila se pro ni v téže poz. knize samostatná vložka č. 529 a tam na stav. parc. č. kat. 105 s kaplí bylo vloženo právo vlastnické osadě Žďarské a poznamenalo se, že nemovitost tu nelze zciziti, zavazditi, zadlužiti a k jinému účelu použití než k bohoslužebným úkonům církve katolické.

Tak různá tato zskročování a jednání právní, počínající od vzniku snah kapli zbudovati, po několikaletém průtahu a zmíněných velikých nesnázích a obtížích, hlavně při jednání s úřady církevními i státními, politickými a soudními, skončena byla převodem kaple do vlastnictví osady dne 31. prosince 1910.

Nemohu nezmíniti se (ač to činím velice nerad) o některých zvláště trpkých, zlomyslných, vymyšlených a nepravdivých slovech a řečech jistých nespokojených jednotlivců, byť ojedinělých, na př. že jsem stavbou kaple zavinil přirážky obecní, kdežto naopak já se právě tomu vždy co nejvíce vzpíral, uvoliv se ve veřejné schůzi osadníků, že ze 6000 korun dluhů osadních, vzniklých stavbou kaple (celá výpůjčka činila 14.000 K), budu platiti úroky a splátky sám, dokud budu živ. Ale přirážky ani zvýšený nebyly! To mohl ten pomlouvač věděti nebo se snadno dověděti. Nebo jiný případ, že jsem osadu přivedl do dluhů. Ne já, milý příteli či nepříteli, ale ona sama a já sebe s ní. Osada se na tom usnesla bez mého vědomí a přičinění, tedy ne já, že si vystaví kapli, a když pak neměla tolik peněz nahospodařených, musela si vypůjčiti, chtěla-li kapli dostavěti. Já jsem neměl také tolik nastřádáno, ač jsem od r. 1899 spouštěl co nejúsilovněji, a proto jsem byl nucen, nemaje tolik pohotově, vydlužiti si též. Zdělal jsem si chybný rozpočet, v němž na leccos, čeho bude třeba, nezapomenuto a leccos stálo více, než se předpokládalo.

Právě tak bylo při sestavování rozpočtu na stavbu kaple: vydán mnoho nepředvídaných, tak zvané „vícepráce“, nezaviněné ani mnou ani jiným, ale neúplným rozpočtem, na kvap sestaveným, v němž zapomenuto a vynecháno: 10 proc. odměny staviteli, nemocenská pokladna a

úrazovna (asi 600), okna a dveře (1) 2900, dodatečné zvýšení soklu o štuk (200), schodiště před kaplí (75), skříň ve zdi v s. křesle (25), dříví na zábradlí a podlaha na kruchtě (50), mřížoví na kruchtě Buškem vyřezávané (92), báne a kříže (180), šablony (20), práce klempířské a kovářské (338), hromosvod (90), lešení, zatímco krytí lepenkou a jiné drobné výdaje, což vše činilo nejméně 6000 kor. To snad nezavnil můj dozor, ale spíše upozornil na to, že toho nevyhnutelně je třeba. Zaplatiti se to pak ovšem muselo, jakož se zaplatilo za zbytečné, zvláštní šablonou vyrobené, ale pak nepotřebné cihly, za opomenuté zaklady k risaltu i za omeškaní prací, že šablony k různým oknům nebyly v čas hotovy. Ale na omůlvu těchto nedopatření a závad budiž chvat a kvap, jímžto se pracovalo.

Za to s vděčností a mlčky připomínám, že mne obecní zastupitelstvo zvolilo čestným občanem a při zvláštní slavnosti odevzdán mi krásný diplom.

Převážná většina občanstva s pýchou a hrdostí, s láskou a úctou pohlíží na svůj krásný, gotický chrám a radost svou na jevo dává způsobem někdy až i tklivým. Mile v srdci zahřívá hojná účast osadníků při službách Božích, kdykoli se tu konají, a to nejen ve svatek a v neděli, ale ve všední dni, i v době pro práce polní nejpilnější. Radostí naplňuje horlivá snaha, aby tu služby Boží byly co nejčistější. Každou neděli a ve svatek scházejí se četné i k odpolední pobožnosti, kterou konají sami. Hluboce dojmá, když chodci, přicházející i ze vzdalejších končin a ubírající se po silnici, číní zastávku a poklínají před oltářem milostné Matky Boží, jakož i když zastavují kočáry a cestující z nich, byť na okamžik, vcházejí do svatyně stále otevřené a všchní bez to dílu podivují se krásnému kostelu, jenž vyniká netoliko slávnými tvary vnějšími, ale též uvnitř mile jímá slohovostí, čistotou a krásou oltáře. Jaka náladovost ke zbožnosti nakloněná vzniká tu tlumeným světlem, procházejícím krásně leptanými a různobarevnými katedrálními skly velikých gotických oken! Nebylo dosud nikoho a to i z kruhů nepovolnějších, kdo by milý svatostánek tento nepochválil, uznáváje zároveň zbožnou mysl osady, která jej zbudovala ke cti a chvále Boží, sobě a potomstvu k náboženské úctě a obci k ozdobě.

Roku 1905 a 1906 byly tu pravidelné služby Boží s kázáním každou druhou neděli, jež konal dp. Fr. Bránek z Moich. Hradisté až do doby, kdy se rozstoupil. O prázdninách dojíždí sem k rodičům svým dp. Jos. Buriánek na 2—3 neděle každého roku a opatřuje tu služby Boží. Po dvoje prázdniny sloužil tu mše sv. a kázal vd. ředitel Eman. M. Hertheiner. Jednotlivé celebrowali zde vsdp. kanovník Dr. Kar. L. Řehák, vdp. farář Jos. Frydrych, dp. Ludv. Vaníček ze Svijan, dp. Jindř. Egrt z Podoubí, dp. Vacl. Orna, kaplan z Kumzaku, a během roku, obzvláště při mších sv. zádušních a při sňatcích, faráři a kaplani ze Všené, kam Žďár je přifaten: vdp. os. děkan Jan Bernard a Vacl. Beran, dpp. Jan Náhlovský a Jos. Hájek. Hru na varhany ochotně obstarává učitel Kar. Šrobach.

Nelze pomínouti mlčením, že každoročně je potřeba různých oprav, zvláště na oltáři, jenž nejsa podezdán, sesouvá se. Mnoho starší práce a nákladu vyžaduje zamezení vlhkou, která z pískovcového kamene proráží též do cihel, a odstraní plíseň, která se tu tam objevuje. Marno bylo vysoušení, marno natírání olejovou barvou, marno je natírání Perxiderovým marmoritem. Zapomnělo se na izolování pískovce od cihel. Následky jsou nemilé a nakladné; je třeba častého oškrabávání, vysoušení,

smýčeni, čistění a natírání, zvláště také mříží, zábradlí a plotu, aby se vše udržovalo v náležitě čistotě, což ochotně, kde mohu, vykonávám sám, obzvláště tam, kde při práci nutno si vésti opatrně a obezřele, aby se nic nepoškodilo. Leckdo z přichozích spatřil mne tam zaprášeného a umazaného jako nádeňníka, o čemž ne jeden žertovně zmiňoval se i v Praze. Náklad, mnohdy ne nepatrný, hradím ze svého.

Zvláštní okrasou (kdo rozumí obtížím při skladbě) jsou nápisy, označující zároveň letopočet dostavby kaple (1904), tak řečená chronosticha čili eteosticha, jež sestavil jsem na trvalou paměť přichozím. Nade dveřmi chrámovými vně stkví se písmem zlatým nápis český a latinský:

MatCe našI. RoDIČCe Boží, ke CI.

Marlae, DeI GenetICI. haeC Capella.

(Marii, Rodičce Boží, tato kaple.)

Na kazatelně, jelikož sv. Cyril a Method, sv. Matěj a sv. Antonín mají nápisy, stojí pod výrazně vyteřávaným obrazem Spasitelovým:

DoMne, preCes aCCIpe, prospIČe, nobIs!

(Pane, přijmi prosby, ujmí se nás!)

Na oltáři v křesťišti za obrazem navštívení Rodičky Boží, umělecky dojemně vyteřaným:

Marla, Chraň nás nyní I za Časů buDouCÍCh!

Na oltáři za sv. Václavem:

SVatý VaCLaVe, sLaVný VěVoDo České zeMě, kníže nás, pros
za nás VreLe, ať nezahynou krajané tvoji V žIvota boji.

Na oltáři za sv. Vojtěchem:

SVatý blskuce VojtěChu, VysLýš hLasy naše, Vypros
nároDu praVou VÍru, Lásku, sVornost, Mír a VLasti
VoLnost a rozkVet!

Na hodinách na kůru rýmované chronostichon:

SLýš, ryChLe prChá žI Čas,

Den, hoDina — kDy sílně nás?

Obci věnoval PhDr. M. Kovář. — Shotovil V. Krečmer.

Na zvoně sv. Prokopa (s tónem a):

Ctný opate Prokope, pros Božskou TrojCI za zDar I požehnáÍ ČeChůM!

SauČte ProCopl. DepeLLe a nobIs oMní. noC-náI!

(Sv. Prokope, odvrát od nás vše zlé!)

Na zvoně sv. Václava (s tónem cis):

SVatý VaCLaVe, Vznešený VěVoDo našI zeMě, pros Boha,
ať nezahynou ČeChové tvoji, jž tě VzyVa Í.

SanČte patrone BoheMlae, Deo Care, aspIČe, prospIČe nobIs!

(Svatý patrone český, Bohu milý, sňedni na nás. ujmí se nás!)

Na obou zvoněch: K oslavě Boží uliti mne dál Dr. M. Kovář od Arnošta Diepolda, zdušeně na Starém měsíci Pražském.

Potěšením bylo mi, že se při stavbě nestalo vážného úrazu; jen zedník Fr. Louda nedbalostí jiných, nesoucích kladu, byl lehce pochroutan a za dva dni zase pracoval. Při zdvihání a postavování stěnife (hlavního tránu) na věž jižž hrozilo nebezpečí, že se vše sřítí, ale obezřelostí zedníka Jana Mráze to zžehnáno. Se zatajeným dechem díval jsem se sleduje práci nahoru a dosud, kdykoli na okamžik ten vzpomenu, mám tyž pocit hrůzy jako tenkrát.

Nebyl by nářt děja naší kaple úplný, kdybych nepřijívil jména těch, kteří ze Žřáca a z celého okolí povozy a ručními pracemi ochotně a nezištně přispěli k vystavění kaple.

Ruční práce zdarma konali: Čeněk Bičík, Jos. Hendrych, Fr. Frydrych, Jan Bohu-lav Žďarský, Jos. Žďarský č. 38, František, Jaroslav, Josef a Vratislav Žďarský, Fr. Vávra, Jos. Tesař st. i ml., Jan Louda, Fr. Lebeda, Jan Lebeda, Jos. Buriánek, Jos. Žďarský č. 20., Jos. Vrabec ml., Václav Hataš č. 78., Václ. Hozdecký, Jos. Mařan č. 46., Jan Hataš č. 47., Jan Hozdecký, Jos. Vávra (u Koprnických), Jos. Kudrnáč, Jan Tomáš, Jan Mizler, Kar. Machanský, Jos. H. Brich, Jan Pelda, Jan Janků, Fr. Vrabec, Jos. Hataš, hostinský, Kar. Mráz, Jan Jelínek č. 42., Jos. Hataš, Jaroslav Lebeda, Jos. Hořák, Václ. Barcal, Jos. Jansa, Fr. Mlejnek, Jan Hataš, Jos. Hataš (Valentův), Václ. Hataš, Jos. Hendrych st., Václav Mařan, Kar. Mráz, Jos. Šálek, Jos. Bělek, Kar. Ruta; sousedky Plátková, Kovařová, Mařanová Anna, Holinová, Egertová, Šimůnková, Mařanová (zvonička), Kudrnáčová, Jansová, služka Frydrychova. Mařanová č. 17., Loudová, Josefa Hozdecká a sestra její Alžběta, Koprnická a dcera a některé jiné, které se seběhly, aby pomáhaly skládati cihly nebo přinášeti vodu a jiné věci.

Též zedníci a tesaři „láskovali“ každý nějaký den. Byli to: Frant. Louda, Jos. Hozdecký č. 106., Jos. Hozdecký č. 81., Jos. Mařan č. 85. („bntver“), Jan Mráz, Jos. Jelínek ze Žehrova, Fr. Kubů, Fr. Hozdecký, Kar. Egert, Jos. a Václ. Hataš, Jan Hotení, Jan Richter; Brunclík Jos. a Václ., Jos. Ruta, Jos. Černý (ze Žehrova, rodák žďarský), Fr. Žďarský, Jos. Krumeš, Jos. Vaníček.

P o v o z y ke svážení různého staviva a potřeb ke kapli poskytlí ochotně sousedé žďarští a rolníci z okolních vsí.

Ze Žďaru: Čeněk Bičík 62 for, Jos. Mařan (Šofaly) 34, Václav (Čeněk) Mařan 28, Václav Piskač (Jos. Bartoš) 46, Adolf Tauber 24; Jos. Ťukal 84 (z toho 30 for stuk, klenákův a sáhoviny ze dvora našeho), Alois Bičík 45, Lad. Lebeda 54, Jos. Lebeda 6, Václ. Polák 62, Jos. Žďarský (č. 74) 34, Jos. Mařan, hostinský, 36, Jos. Buriánek 70, Fr. Vaníček 63, Fr. Frydrych 50, Jos. Vrabec 37, Jos. Hataš (u křížku) 40, Fr. Louda (č. 22) 30, Jos. Patočka 22, Jos. Mařan (č. 43.) 11, Jos. Hendrych-Mařan 27, Ant. Tomíček 13, Jos. Mařan (č. 7.) 10, Jan Tomáš 3, Kar. Vávra, kolář, 3, Jos. Mařan (č. 3.) 25, Jan Bečka 14, Jan Mizler 3, Kar. Mráz 7.

Z Borčic: Václav Souček, nájemce dvora, 14.

Ze Všené: Jos. Šťastný 4, Ludv. Bičík 2, Jan Egert 1.

Ze Žehrova: Václ. Rulc 3. — Ze Skokov: Jos. Krsek 4.

Ze Březiny: Jan Zák 11, Zák-Buriánek 1, Václ. Šimon 4, Jos. Kroupa 2, Václ. Pospíšil 2, Frant. Masopust 1, Novotný Mařan 2.

Ze Břehů: Fr. Patočka 2, Kamil Filikr 2.

Z Doubrav: Václ. Lojda 8, Ant. Brzobohatý 1, Jos. Kohosil, stavitel.

Z Loukova: Jan Kroupa 3, Jan Nezďara 4, Jos. Janků 3, Jan Bičík 3, vikář Jos. Němeček 6, Jan Najman 2, Jos. Žďarský 4.

Z Olešnice: Jos. Marek, hostinský 1, Jos. Vitek 2, Fr. Egert 2, Fr. Vrabec 1, Václ. Vrabec 2, Václ. Marek 2, Čeněk Polák 1.

Z Přibraz: Jos. Hunka 6, Vinc. Janků 6.

Z Pioukonic: Václ. Ťukal 2, Fr. Bičík 22, Jan Janků 3, Josef Hrdina 4, Václ. Najman 2, Jos. Černý 3, Václ. Brdlík 2.

Ze Svijan: Alfred Gärtner, nájemce dvora, 4, Ant. Kratochvíle, nájemce pivovaru, 2.

Ze Mlejnice: Václav Zajíc 2. — Z Vys. Kola: Jos. Mendlík 1.

Podotknouti dlužno, že i nekatolíci (pp. Souček, Tauber, Gärtner) přiváželi stavivo s ochotou, začež zasluhují zvláštní dík a uznání.

Roku 1908 zavěť odkázala sousedka Josefa Králová, roz. Machanská, ovdovělá Hozdecká, 200 K, k nimž přidala, když se to nezdálo býti dosti, sestra její Alžběta ještě 100 K, na nadační mši sv. zádušní v kapli ve Žďáře za spásu duše své. Někteří občané se domnívali, že peněz ten případně osadě a vinu, že se tak nestalo, svalovali na okolnost tu, že kaple dosud není majetkem osady, leč zapomněli, že odkaz zní na mši nadační (a nikoli osadě), což se musí spravovati zvláště, i byli pak po dlouhém jednání s úřadem farním a s konsistencí rádi svolni, aby nadační tu přijal a spravoval knížecí patronátní úřad na Sychrově.

S uspokojením hledě zpět, zmiňuji se ještě o jedné důležité události. R. 1911 dne 22 září odpoledne přijel biskup litoměřický Josef Gross na své cestě visitační do Žďaru, aby si prohlédl též naši kapli, provázen vikářem J. Tyrichtrem, kanovníkem Ad. Šelbickým, sekretářem Jos. Varhulíkem a knížecím patronátním komisařem Václ. Váchou. Nejen p. vikář a p. komisař se kaple velmi líbila, ale i p. biskup dal na jevo svou plnou spokojenost.

Příchod p. biskupa radostí naplnil občanstvo, jež se sešlo v počtu přehojném a jehož jménem uvítal jej osadní starosta Jos. Žďarský. Žactvo školy žďarské tvořilo spalir. Ženka Marie Čermakova plyně a s citem přednesla uvítací báseň, kterou sepsal Dr. Kovář. Při odpolední pobožnosti modlil se litanii loreťanskou dp. Buránek, jenž k této visitaci schválně přijel ze Zdic, kde je kaplanem; na kuchtě pak zapěla Sletá Luduška Štrobachova, dceruška učitelova, pěknou píseň s průvodem varhan. Obě dívky dostaly od p. biskupa darem krásné modlitební knížky v upomínku. Uděliv osadníkům vrchnopastýřské požehnání, odejel na faru všeňskou, kdež byl rovněž slavnostně uvítán.

Kolem kaple vysázeli jsme řadu nejvzácnějších konifer ze známého závodu Dra. Maška v Turnově a něco peren. Ostatní květiny letní dává osada.

Ozdobili jsme si milý náš kostelíček, do něhož vejde se přes 500 osob, uvnitř i zevně dle slabých sil svých, aby jmal nejen oko, ale povznašel i mysl k Bohu, Otci nas všech, i k blahoslavené Panně. Příhodná poloha svatyně této, uprostřed osady, na křižovatce dvou silnic, v rohu zahrady, k jihu lipový sad, vabí tak, že pohled na stihlou věž 30 m vysokou a na gotická okna, zvláště z jihu a východu volný, uchvátí a překvapí každého, kdo vzhledne k ní. Souznění zvonů slyšeti je daleko i bití hodin, které osadníkům obzvláště jsou milé a potřebné.

Kéž synové a vnuci a vnuků vnuci občanů zdejších váží si tohoto stánku Božeho, jež svým nakladem a svou prací vystavěli otcové a dědové jejich ke cti a slávě Boží, na paměť 50letého panovníckého jubilea milovaného císaře a krále Františka Josefa I. zasvětili se jej navštívení P. Marie, kdy se tu slaví poutní slavnost. Kéž pobádá je chrám tento, aby věrně a neochvějně setrvali ve víře předků svých obětavých a zbožných, dětinně se tulíce i nyní i budoucně ke svému Otci nebeskému a za stáleho přispění ve všech potřebách života vzývající eposkvrěnou Rodičku Paně.

Dobrotivý Bůh, jemuž občané tak útulný, krásný roztomilý stánek postavili obětavě a vděčně, žehnej jim a jejich rodinám až do posledního pokolení, jakož i všem dobrodincům, kteří milodary a ochotnými pracemi přispěli ke zbudování této kaple, žehnej i vlasti naší české a ochraň ji všech pohrom nyní i v dobách příštích!

Bože, nedej zahynouti nám ni budoucím!